

Lisätiedot:

sivistys- ja hyvinvointitoimenjohtaja Mikael Flemmich, puh. 040 733 0264
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on, 27.6.2025 päivätyssä ohjauskirjeessään, tehnyt johtopäätöksen ulkopaikkakuntalaisen opiskelijaksi ottamisesta vapaassa sivistystyössä (Ohjauskirje VN/14209/2025-OKM-3, **oheismateriaalina**).

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 1 §:n mukaan vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kyseisen lain 2 §:ssä säädetään lain piiriin kuuluvasta toiminnasta 2 momentin mukaan kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tietoon on tullut tilanteita, joissa vapaan sivistystyön oppilaitos on rajannut osallistumista koulutukseen ilmoittautuneen henkilön asuinpaikkakunnan perusteella.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulkinta on, että perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan, ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan säännöksessä erikseen mainituilla erotteluperusteilla eikä henkilöön liittyvien muiden syiden perusteella. Tällaisena muuna syynä pidetään myös henkilön asuinpaikkaa. Perustuslaissa ei kuitenkaan ole kielletty kaikenlaista erontekoa ihmisten välillä. Erottelu voi perustua myös syrjintäsäännöksessä mainittuun ja siten lähtökohtaisesti kiellettyyn syyhyn. Olennaista on, voidaanko henkilöön liittyvään syyhyn perustuva erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla. Syrjintäkiellon merkitystä vahvistaa käsiteltävänä olevassa tapauksessa perustuslain 16 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle säädetty velvollisuus turvata jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta. Yhtäläisillä mahdollisuuksilla säännöksen esitöissä viitataan mm. asuinpaikasta riippumattomiin mahdollisuuksiin saada opetusta.

Edellä todetun perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että tämän kirjeen alussa kuvatuissa esimerkkitapauksissa vapaan sivistystyön oppilaitoksilla ei ole ollut perusteita rajata kaikkia opiskelupaikkoja vain oman kunnan/kuntien asukkaille. Jos opiskelijapaikkoihin liittyvää etusijajärjestelyä halutaan vapaan sivistystyön oppilaitoksessa käyttää, perustuslakivaliokunnan kannan mukaisesti merkittävä osa paikoista tulisi jäädä asuinpaikkaan perustuvien etusijajärjestelyjen ulkopuolelle.

Sivistys- ja hyvinvointitoimenjohtaja Mikael Flemmich:

Hyvinvointi- ja vapaa-aikavaliokunta merkitsee tiedoksi Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauskirjeen VN/14209/2025-OKM-3 / 27.06.2025.

Päätös:

Oheismateriaali:

Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauskirje VN/14209/2025-OKM-3

Jakelu:

Kansalaisopisto